

Recent onderzoek toont aan dat pasgeboren baby's niet in staat zijn om gezichtsuitdrukkingen, handgebaren of geluiden te imiteren. Toch speelt imitatie wel degelijk een belangrijke rol in zowel de sociale als cognitieve ontwikkeling van een baby.

Elma Hilbrink

Vroege imitatie

doet ertoe



De vraag of pasgeboren baby's nu wel of niet kunnen imiteren houdt ontwikkelingspsychologen al decennialang bezig. Tot voor kort werd aangenomen dat pasgeboren baby's bepaalde gezichtsuitdrukkingen konden imiteren, zoals het uitsteken van de tong en het openen van de mond. Sinds de publicatie van de oorspron-

106 baby's die onderzocht werden op de leeftijd van 1, 3, 6 en 9 weken. De onderzoekers onderzochten elf verschillende gedragingen, waaronder gezichtsuitdrukkingen. De kans dat baby's een van de gedragingen produceerden wanneer de onderzoeker deze voordeed, was even groot als wanneer de onderzoeker wille-

Spiegelen

Er is dus geen sprake van imitatie bij pasgeboren baby's, maar speelt imitatie dan nog wel een rol in de eerste maanden? Zeker, baby's imiteren dan misschien niet hun ouders, andersom gebeurt dat met grote regelmaat. Ouders imiteren hun baby van nature. Dit gaat niet altijd om exacte imitaties, maar meestal spiegelen ouders bepaalde gedragingen zoals geluidjes en gezichtsuitdrukkingen. Deze gedragingen gaan bijna altijd gepaard met een emotionele lading die de ouder (vaak onbewust) wil benadrukken. Als de baby glimlacht, reageert de ouder bijvoorbeeld met een brede glimlach en een enthousiast 'ja!' Doordat ouders het gedrag van hun baby nadoen, leert de baby van alles over zichzelf en over interacties met zijn omgeving. Dit spiegelen levert de baby een schat aan informatie op over zijn eigen gedrag en emoties. Daarnaast leert de baby verbanden

'Door te imiteren leert een baby zichzelf verbonden te voelen met een ander'

kelijke studie in 1977¹ zijn er vele onderzoeken naar deze vorm van imitatie geweest met wisselende uitkomsten. Recent Australisch onderzoek heeft nu overtuigend laten zien dat pasgeboren baby's niet in staat zijn om te imiteren². Het onderzoek is gebaseerd op een steekproef van

keurig ander gedrag voordeed. Gezien de grootte van de steekproef en het grote aantal gedragingen die zijn getest, concluderen de Australische onderzoekers dat pasgeboren baby's niet imiteren en dat imitatie een vaardigheid is die baby's op latere leeftijd ontwikkelen.

¹ Meltzoff, A. N., & Moore, M. K. (1977), Imitation of facial and manual gestures, *Science*, 198, 75-78.

² Oostenbroek, J., et al (2016), The existence of neonatal imitation in humans *Current Biology*, 26, 1-5.



herkennen tussen zijn eigen gedrag en de reactie van de omgeving. Baby's herkennen dit soort verbanden al op een leeftijd van ongeveer twee maanden. Ook leren baby's door het imitatiegedrag van hun ouders de wederkerigheid van sociale interactie, kennis die van belang is om met anderen te kunnen communiceren.

Wanneer wel?

Nu bekend is dat pasgeboren baby's niet imiteren is het nog belangrijker geworden om te achterhalen op welk moment ze dan wel gaan imiteren. Met name wat betreft gezichtsuitdrukkingen is er meer onderzoek nodig. Wat we wel weten is dat baby's tussen de 4 en 6 maanden beginnen met het imiteren van simpele handelingen, zoals het slaan met de hand op tafel of het schudden van een rammelaar. Deze vaardigheden nemen toe naarmate ze ouder worden en de handelingen die ze imiteren worden complexer.

Omstreeks het begin van het tweede jaar gaan kinderen selectief imiteren. Dit betekent dat ze onderscheid gaan maken tussen handelingen die niet de bedoeling zijn, bijvoorbeeld wanneer je iets per ongeluk doet, en handelingen die je met opzet doet.

Opmerkelijk is dat rond 15 maanden oude baby's juist geneigd zijn om alles exact te imiteren, ook handelingen die overbodig zijn³. Deze ogenschijnlijk tegenstrijdige ontwikkeling kan worden verklaard door te kijken naar de verschillende functies van imitatie. Naast het feit dat imitatie een instrumentele functie heeft, namelijk leren hoe dingen werken en gedaan worden in de cultuur waarin je opgroeit, heeft imitatie ook een sociale functie, namelijk je identificeren en verbonden voelen met iemand anders. Oftewel: 'wij zijn gelijk.' Een mogelijke verklaring voor het tegelijkertijd selectief en exact imiteren is dan ook dat in som-

mige situaties het jonge kind een sociale motivatie heeft, dus precies doet wat jij doet. In andere situaties is echter juist sprake van een instrumenteel doel, waarbij het jonge kind alleen dat imiteert wat noodzakelijk is.

Onderzoek uit 2013 bevestigt deze verklaring³. Van de kinderen die op 12 en 15 maanden werden geobserveerd met het speelgoed, vulden de ouders ook een vragenlijst in over hun kind. Daaruit bleek dat de kinderen die hoger scoorden op sociale motivatie om interacties aan te gaan, ook degenen waren die vaker de onnodige handelingen imiteerden. Dus wanneer er sprake is van een sociale motivatie imiteerden de baby's vaker exact

Relevant

Ook al is er bij pasgeboren baby's nog geen sprake van imitatie, ze vergaren al vroeg informatie over zichzelf en over sociale interacties doordat hun ouders hen nadoen. Door, wanneer ze iets ouder zijn, zelf te imiteren leren baby's hoe dingen werken en kunnen ze zichzelf identificeren en verbonden voelen met een ander. Kortom, imitatie is een belangrijke vaardigheid om te leren hoe de wereld in elkaar zit op zowel instrumenteel als sociaal vlak.

auteursinformatie

Ontwikkelingspsycholoog dr. Elma E. Hilbrink (E.Hilbrink@babywerk.nl) is verbonden aan het Max Planck Instituut. Zij doet onderzoek naar de sociale en cognitieve ontwikkeling in de eerste twee levensjaren. Daarnaast is zij als bestuurslid van stichting Babywerk betrokken bij het beschikbaar maken van wetenschappelijke kennis voor ouders en professionals.

³ Hilbrink, et al (2013), Selective and faithful imitation, *Developmental Science*, 16, 828-840.